

Prof.mr. A.W. Jongbloed

Executierecht

Achtste druk

VOORWOORD

Dit vijfde deel is bedoeld als inleiding in het executie- en beslagrecht. Het begint met een beschrijving van enkele algemene regels van het executierecht en de meest voorkomende executorialle titels. Vervolgens komen de reële executie en de indirecte dwangmiddelen, dwangsom en gijzeling aan bod. Het laatste onderwerp wordt slechts kort besproken, nu de gijzeling in de praktijk weinig wordt toegepast. Vanwege het diep ingrijpende karakter van dit executiemiddel kon er echter niet geheel aan voorbij gegaan worden.

Na de indirecte dwangmiddelen komt het *pièce de résistance*, het beslagrecht, aan de orde. We kennen in Nederland vele soorten beslagen en het leek nuttig in hoofdstuk 3 eerst een overzicht te geven van de diverse beslagen en voorts aandacht te besteden aan enkele algemene onderwerpen die voor vele beslagen van belang zijn. Vervolgens is bij de bespreking van de diverse beslagen de wettelijke volgorde aangehouden, waarbij eerst de executorialle en pas daarna de conservatoire beslagen de revue passeren. In verband met het inleidende karakter van dit boekje heb ik getracht zo veel mogelijk algemene regels weer te geven en de bespreking van de afzonderlijke executiemiddelen en bewarende maatregelen zo kort mogelijk te houden.

Ook in deze druk is soms nog de hand te zien van de oorspronkelijke auteur mr. dr. H. Oudelaar, die het helaas niet was gegeven een tweede druk te verzorgen. Deze achtste druk verschilt inmiddels echter aanzienlijk van het door hem geschrevene, want de tijd heeft niet stilgestaan en er zijn behoorlijke ontwikkelingen in wetgeving, rechtspraak en literatuur. Zo heeft de Hoge Raad zich inmiddels uitgesproken over de werking van het beslag en daarmee gepoogd duidelijkheid te verschaffen. Zoals zal blijken is die opvatting echter niet onomstreden. Verder valt te wijzen op HR 15 april 2016, NJ 2017/122 (*Bouten/ABC wonen*), waar antwoord werd gegeven op de vraag of een dwangsom kan worden verbonden aan de veroordeling tot medewerking aan de levering van onroerend goed indien daarin begrepen is de verplichting tot betaling van de koopsom. Ook wordt het steeds moeilijker voor degene die een vordering heeft op een buitenlandse staat om zich te verhalen op zich in Nederland bevindende bezittingen, zo blijkt uit HR 30 september 2016, NJ 2017/190 (*Morning Star/Gabon*) en HR 18 december 2020, NJ 2021/242 (*Kazachstan/Ascom*). Op 13 september 2013, NJ 2014/455 (*Molenbeek Invest/Begeer*) sprak de Hoge Raad uit dat de mogelijkheid om bewijsbeslag te leggen niet is beperkt tot het intellectuele eigendomsrecht. Met HR 28 september 2018, NJ 2019/70 (*Organik/Dow Chemical*) en HR 10 juli 2020, NJ 2022/288 (*Semtex*) zijn vervolgstappen gezet. Vanaf 1 januari 2025 is in de artikelen 205 en 206 in een wettelijke regeling van het bewijsbeslag voorzien, terwijl in art. 207 het proces-verbaal van constatering is opgenomen. In zijn arrest van 20 december 2019 (HR:2019:2026; NJ 2020/425 (*Hotel-restaurant De Zeester*)) is de Hoge Raad gedeeltelijk teruggekomen van zijn rechtspraak zoals ingezet met het arrest *Ritzen/Hoekstra* van 22 april 1983 (HR:1983:AG4575; NJ 1984/145), waarin voor een executiegeschil in kort geding als maatstaf misbruik van bevoegdheid was voorgeschreven (art. 3:13 BW). De Hoge Raad heeft beslist dat, indien in kort geding schorsing van de tenuitvoerlegging wordt gevorderd van een uitspraak waartegen een rechtsmiddel is ingesteld of nog openstaat, de vordering aan de hand van dezelfde maatstaf moet worden beoordeeld als een vordering of verzoek tot schorsing als bedoeld in art. 351 en 360 lid 2 Rv. De grotere aandacht voor de armoedebestrijding en de schuldenproblematiek vertaalt zich in voorstellen om de positie van met name de schuldenaar die wel wil, maar niet kan betalen te

versterken (vgl. de Wet van 8 maart 2017, *Stb.* 110, tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, de Invorderingswet 1990 en enkele andere wetten in verband met een vereenvoudiging van de beslagvrije voet (Wet vereenvoudiging beslagvrije voet) en de Wet van 3 juni 2020, *Stb.* 177, tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Faillissementswet in verband met de herziening van het beslag- en executierecht).

Niet alles kan aan de orde komen in deze uitgave. Zo wordt er geen aandacht besteed aan de vanaf januari 2017 bestaande mogelijkheid om beslag te leggen op een bankrekening in een EU-lidstaat, omdat dit voor Nederland geen reële optie is: het Nederlandse executie- en beslagrecht is superieur. Geïnteresseerden verwijs ik naar mijn 'Europees bankbeslag, maar dan anders', *BER* 2014/5, p. 20-31 en naar mijn noot in *Ars Aequi* 2023, p. 128-133 bij HR 2 december 2022, HR:2022:1804 (*Hoch Capital Ltd./Verweerster*). Ook is er geen aandacht voor beslag op intellectuele eigendomsrechten, maar daarvoor kan worden verwezen naar A.I. Keur, 'Verhaal van vorderingen door uitwinning van intellectuele eigendomsrechten', *TvPP* 2016, p. 123-128. Wie geïnteresseerd is in de verhouding tussen strafvorderlijk beslag en de civiele (voorzieningen)rechter, wordt verwezen naar I.C. Engels, *BER* 2020/1, p. 14-18 en wie geïnteresseerd is in beslag op toeslagen verwijs ik naar mijn noot bij HR 24 juni 2022, HR:2022:931 in *Ars Aequi* 2022, p. 677-682 (*Portaal/X*). Dat geldt ook voor de (gecompliceerde) combinatie beslag en vennootschap onder firma c.q. maatschap, zie daarover HR 23 april 2021, HR:2021:640, met mijn noot in *Ars Aequi* 2021, p. 931-937 en Hof Den Haag 21 juli 2020, GHDHA:2020:1302. En niet alle vragen zijn door de rechtspraak beantwoord. Uit HR 19 maart 2010, *NJ* 2011/237 en HR 10 juni 2022, *NJ* 2022/217, blijkt dat volgens vaste rechtspraak een kostenveroordeling ook voor de nakosten een executoriale titel oplevert. Onduidelijk is echter of dit ook geldt voor de kosten van beslaglegging c.q. gedwongen ontruiming. Hof Leeuwarden 28 oktober 2014, GHARL:2014:8272 en Hof Arnhem 21 februari 2023, GHARL:2023:1544 (*Rhenam/X*) beantwoordden de vraag bevestigend, maar vzr. Rb. Alkmaar 7 oktober 2020, RBNHO:2020:8285 (*gem. Den Helder/Scholte*), vzr. Rb. Assen 16 juni 2021, RBNNE:2021:2758 (*Ronar/X*) en Ktr. Rotterdam 30 augustus 2022, RBROT:2022:7340 (*X/Future Hype*) ontkennend. Hof Amsterdam 12 oktober 2021, GHAMS:2021:2873, oordeelde in een tuchtprocedure: 'Over de vraag of voor het invorderen van de ontruimingskosten een afzonderlijke executoriale titel is vereist in het geval het dictum van het ontruimingsvonnis geen veroordeling in die kosten bevat, wordt in de rechtspraak verschillend geoordeeld. (...) Het hof acht het daarom, mede gelet op hetgeen de Hoge Raad over de voor en na de uitspraak gemaakte proceskosten heeft overwogen in zijn arrest van 19 maart 2010 (*NJ* 2011/237), verdedigbaar en derhalve niet tuchtrechtelijk laakbaar dat de gerechtsdeurwaarder is overgegaan tot beslaglegging onder de notaris.' Mogelijk kan de Hoge Raad via een prejudiciële procedure ex art. 392 Rv duidelijkheid verschaffen. In ieder geval levert het een interessant scriptieonderwerp op.

Waar enkel naar een artikelnummer wordt verwezen heeft dat betrekking op een bepaling uit het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Bij rechterlijke uitspraken is de gebruikelijke ECLI-verwijzing waar mogelijk (niet alle uitspraken hebben een ECLI-nummer) opgenomen en dan verkort door het eerste gedeelte (ECLI:NL:) niet op te nemen en enkel naar het gerecht, het jaar en het nummer te verwijzen. Bij ECLI-verwijzingen naar supranationale gerechtelijke instanties (HvJ EU, EHRM en Benelux) is echter wel de volledige schrijfwijze gehanteerd.

Literatuur en rechtspraak zijn verwerkt tot en met 30 april 2026.

Apeldoorn, april 2026

A.W. Jongbloed

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord / V

1

Inleiding. Executoriale titels. Enkele algemene regels van executierecht / 1

- 1.1 Inleiding / 1
- 1.2 Executierecht / 2
- 1.3 Beslagrecht / 3
- 1.4 Faillissementsrecht / 4
- 1.5 Het recht van parate executie / 5
- 1.6 Wettelijke regeling / 5
- 1.7 Executoriale titels / 6
- 1.8 Niet iedere executoriale titel is direct voor executie vatbaar / 7
- 1.9 Condemnatoire vonnissen en beschikkingen van de Nederlandse rechter / 8
- 1.10 Beslissingen van buitenlandse rechters / 8
- 1.11 Proces-verbaal schikkingscomparitie / 10
- 1.12 Arbitrale vonnissen / 10
- 1.13 Authentieke akten / 10
- 1.14 Dwangbevel / 11
- 1.15 Keuzemogelijkheden voor de schuldeiser/executant; vermogensbestanddelen waarop geen beslag mag worden gelegd / 12
- 1.16 De deurwaarder / 13
- 1.17 De sterke arm / 14
- 1.18 Verplichting van veroordeelde tot medewerking aan executie en het verschaffen van inlichtingen / 15
- 1.19 Het huisrecht / 15
- 1.20 Voorafgaande betekening / 17
- 1.21 Overgang van bevoegdheid tot tenuitvoerlegging van een executoriale titel / 18
- 1.22 Executie onder een derde / 18
- 1.23 Executie van een beperkt recht op of een aandeel in een goed / 19
- 1.24 Executiegeschillen / 20
- 1.25 Domiciliekeuze / 22
- 1.26 Executiekosten / 23
- 1.27 Verjaring van de bevoegdheid tot tenuitvoerlegging / 23
- 1.28 Beslag mag niet worden gelegd op goederen, bestemd voor de openbare dienst. Immunitet van executie / 24
- 1.29 Art. 65 en nietigheden in het executierecht / 25

2

Reële executie. Indirecte executiemiddelen / 27

- 2.1 Reële executie / 27
- 2.2 Voorbeelden van reële executie / 28
- 2.3 Botsende executies / 31
- 2.4 Directe en indirecte executiemiddelen / 32

2A DWANGSOM / 32

- 2.5 Inleiding / 32
- 2.6 Beleidsruimte van de rechter / 34
- 2.7 Dwangsom ter afdwinging van een veroordeling tot betaling van een geldsom / 35
- 2.8 Dwangsom tot nakoming van arbeidsrechtelijke en familierechtelijke verplichtingen / 36
- 2.9 Dwangsom en schadevergoeding; boetebeding / 37
- 2.10 Opheffing, opschorting en vermindering van de dwangsom / 37
- 2.11 Faillissement / 39
- 2.12 Korte verjaringstermijn / 39
- 2.13 Verbeurte dwangsom eerst na betekening / 40
- 2.14 Rechtsmiddelen en kort geding / 41
- 2.15 Executie van dwangsommen / 43
- 2.16 Overgang van rechten voortvloeiend uit dwangsomveroordeling / 44

2B LIJFSDWANG (GIJZELING) / 44

- 2.17 Lijfswang als ultimum remedium / 44

3

Beslagrecht; algemene opmerkingen en onderscheiding van de belangrijkste soorten beslag / 47

- 3.1 Terminologie / 47
- 3.2 De beslaglegging / 47
- 3.3 Blokkering / 48
- 3.4 Pauliana / 50
- 3.5 Medeschuldeisers / 50
- 3.6 Onderverdeling / 50
- 3.7 Executoriale en conservatoire beslagen / 51
- 3.8 Verhaalsbeslagen en beslagen tot afgifte of levering / 52
- 3.9 Faillissement en beslag / 53
- 3.10 Complicaties bij beslag tot afgifte of levering / 54
- 3.11 Overige complicaties / 55
- 3.12 Ten onrechte gelegde beslagen; schadevergoeding / 55
- 3.13 Verhaal op goederen die niet aan de schuldenaar toebehoren / 56
- 3.14 Het einde van het beslag / 57

4

Executoriale beslagen op goederen die geen registergoederen zijn / 59

4.1 Overzicht / 59

4A EXECUTORIAAL BESLAG OP ROERENDE ZAKEN / 59

4.2 Gang van zaken bij het leggen van het beslag / 59

4.3 Goederen waarop geen beslag mag worden gelegd / 60

4.4 Medewerkingsplicht van derden / 61

4.5 Gerechtelijke bewaring van in beslag genomen zaken / 61

4.6 Verzet tegen de executie door een derde / 62

4.7 Blokkerende werking; zaaksvervanging / 62

4.8 Medeschuldeisers / 63

4.9 De executoriale verkoop / 63

4.10 Varia / 64

4.11 Executie door de pandhouder / 65

4B EXECUTORIAAL DERDENBESLAG / 65

4.12 Inleiding. Vermogensbestanddelen waarop executoriaal derdenbeslag kan worden gelegd / 65

4.13 Gang van zaken bij het derdenbeslag / 68

4.14 De geëxecuteerde en de door de derde-beslagene afgelegde verklaring / 70

4.15 De derde-beslagene / 71

4.16 Beslag op toekomstige vorderingen; niet-opeisbare vorderingen / 72

4.17 Medeschuldeisers / 73

4.18 Blokkering / 74

4.19 Onevenredig laag arbeidsinkomen / 75

4.20 Alimentatie / 76

4.21 Derdenbeslag onder de overheid / 77

4.22 Gewoon beslag op roerende zaken die zich onder een derde bevinden / 77

4C EXECUTORIAAL BESLAG ONDER DE SCHULDEISER ZELF / 78

4.23 Executoriaal beslag onder de schuldeiser zelf / 78

4D VERDELING VAN DE OPBRENGST DER EXECUTIE / 79

4.24 Verdeling van de opbrengst der executie / 79

4E EXECUTORIAAL BESLAG TOT VERKRIJGING VAN AFGIFTE VAN ROERENDE ZAKEN DIE GEEN REGISTERGOEDEREN ZIJN / 80

4.25 Executoriaal beslag tot verkrijging van afgifte van roerende zaken die geen registergoederen zijn / 80

4.26 Samenlopende beslagen / 81

5

Executoriaal beslag op onroerende zaken / 83

- 5.1 Executoriaal beslag op onroerende zaken; vergelijking met het beslag op roerende zaken; beslag op schepen en luchtvaartuigen / 83
- 5.2 Gang van zaken bij het leggen van het beslag / 84
- 5.3 Blokkerende werking / 85
- 5.4 Faillissement en beslag op onroerende zaken / 88
- 5.5 Medeschuldeisers; hypotheekhouders / 89
- 5.6 Rechten van derden op het beslagen goed / 90
- 5.7 Executoriale verkoop; eigendomsovergang; zuivering / 90
- 5.8 Ontruiming van de geëxecuteerde zaak / 91
- 5.9 Verdeling van de opbrengst der executie / 92
- 5.10 Doorhaling van ingeschreven beslagen / 92

6

Conservatoire maatregelen / 95

- 6.1 Inleiding: conservatoire beslagen en andere conservatoire maatregelen / 95
- 6.2 Systeem van wetgeving; behandelingsplan / 96

6A ALGEMENE BEPALINGEN VOOR CONSERVATOIR BESLAG / 96

- 6.3 Vermogensbestanddelen waarop wel/geen conservatoir beslag gelegd mag worden / 96
- 6.4 Verlof van de voorzieningenrechter / 97
- 6.5 Zwarte en grijze beslagen / 98
- 6.6 Vrees voor verduistering / 99
- 6.7 De hoofdzaak / 100
- 6.8 Het stellen van zekerheid door de beslaglegger / 101
- 6.9 Het stellen van zekerheid (algemeen) / 102
- 6.10 Gang van zaken bij het leggen van conservatoir beslag / 103
- 6.11 Blokkerende werking / 103
- 6.12 Geschillen over conservatoir beslag (art. 705) / 104
- 6.13 Opheffingsgronden (art. 705 lid 2) / 105
- 6.14 Verzuim van op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen / 106
- 6.15 Ondeugdelijkheid van het door de beslaglegger ingeroepen recht; het niet nodig zijn van het beslag / 106
- 6.16 Zekerheidstelling door de beslagene / 107
- 6.17 Overgang in executoriaal beslag / 107
- 6.18 Beëindiging van het beslag als duidelijk is dat de beslaglegger geen executoriale titel verkrijgt (art. 704 lid 2) / 108
- 6.19 Verkoop van in conservatoir beslag genomen goederen, alvorens de beslaglegger over een executoriale titel beschikt / 109
- 6.20 Kosten van het beslag / 109
- 6.21 Is conservatoir beslag mogelijk om nog niet opeisbare en toekomstige vorderingen veilig te stellen? / 110

X

6.22 Systeem van verwijzing in de regeling van de afzonderlijke conservatoire beslagen / 110

6B CONSERVATOIRE VERHAALSBSLAGEN / 111

6.23 Inleiding / 111

6.24 Conservatoir beslag onder de schuldenaar op roerende zaken die geen registergoederen zijn / 111

6.25 Conservatoir derdenbeslag / 112

6.26 Conservatoir beslag onder de schuldeiser zelf / 113

6.27 Conservatoir beslag op onroerende zaken / 113

6C OVERIGE CONSERVATOIRE BESLAGEN / 114

6.28 Inleiding / 114

6D CONSERVATOIR BESLAG TOT AFGIFTE VAN ZAKEN EN LEVERING VAN GOEDEREN / 114

6.29 Toepassingsmogelijkheden / 114

6.30 Wijze van beslaglegging en overige formaliteiten / 115

6.31 Verdeling gemeenschap; enkele bijzondere bepalingen / 115

6.32 Afwikkeling van het beslag / 116

6.33 Samenlopende beslagen / 117

6E CONSERVATOIR BESLAG TEGEN SCHULDENAREN ZONDER BEKENDE WOONPLAATS (VREEMDELINGENBESLAG; SAISIE FORAINE) / 117

6.34 Toepassingsmogelijkheden / 117

6.35 Bewaring / 118

6.36 Verlof schept competentie / 118

6F MARITAAL BESLAG / 119

6.37 Doel en toepassingsmogelijkheden / 119

6.38 Wijze van beslagleggen; eigen aard van het maritaal beslag en daarmee verband houdende afwijkende regels / 120

6.39 Afwikkeling van het beslag / 120

6.40 Samenlopende beslagen / 121

6G BEWIJSBESLAG / 121

6.41 Beknopte beschrijving / 121

6.42 Ook buiten het IE-terrein / 122

6.43 Vanaf 1 januari 2025: maatregelen ter bescherming van bewijs / 125

Lijst van voornaamste literatuur / 127

Register van wetten en verdragen / 131

Jurisprudentieregister / 135

Trefwoordenregister / 139

Inleiding. Executoriale titels. Enkele algemene regels van executierecht

1.1 Inleiding

Het burgerlijk procesrecht bevat de regels die gelden voor het burgerlijk proces; het proces strekt ertoe om een verhouding tussen partijen door de rechter bindend te doen vaststellen in een door de rechter te geven uitspraak (vonnis of beschikking). Vaak zal zo'n uitspraak een veroordeling bevatten (men spreekt dan van een *condemnatoir vonnis* of een *condemnatoire beschikking*), bijvoorbeeld een veroordeling tot betaling van een geldsom.

Voor het geval dat de veroordeelde niet vrijwillig aan de rechterlijke uitspraak voldoet, stelt het recht een aantal dwangmiddelen ter beschikking die gebruikt kunnen worden om het resultaat waarop de rechterlijke uitspraak is gericht af te dwingen. Toepassing van die dwangmiddelen noemt men 'executie' of 'tenuitvoerlegging'. De regels hieromtrent vormen het civielrechtelijke executierecht. Ook deze regels worden tot het burgerlijk procesrecht gerekend. Veelal zal de veroordeelde door de dreigende executie vrijwillig aan de veroordeling voldoen, zodat slechts in een beperkt aantal gevallen van de door het executierecht gegeven dwangmiddelen gebruik hoeft te worden gemaakt.

In het bovenstaande werd steeds gedacht aan de tenuitvoerlegging door middel van dwangmiddelen van *condemnatoire* rechterlijke uitspraken, dat wil zeggen uitspraken die een veroordeling bevatten. De aard van zuiver *declaratoire* (waarbij een reeds bestaande rechtstoestand of rechtsverhouding wordt geconstateerd en een verklaring van recht wordt uitgesproken) en *constitutieve* (waarbij een rechtstoestand of rechtsverhouding wordt geschapen, gewijzigd of opgeheven) rechterlijke uitspraken brengt met zich mee, dat deze vonnissen niet vatbaar zijn voor tenuitvoerlegging met dwangmiddelen, omdat bij deze uitspraken niet tot een bepaald handelen of nalaten wordt veroordeeld: de rechterlijke uitspraak stelt slechts de rechtstoestand vast c.q. werkt al van rechtswege. Veel uitspraken bevatten, naast declaratoire of constitutieve elementen, ook een *condemnatoir* element dat wél voor executie vatbaar is, bijvoorbeeld een veroordeling in de kosten van het geding.

Om tot executie over te kunnen gaan heeft men een zogenaamde *executoriale titel* nodig. Een voorbeeld hiervan is een *condemnatoir vonnis*. Maar executie is niet alleen mogelijk krachtens een *condemnatoir vonnis*, maar ook krachtens andere executoriale titels, zoals een in de vereiste vorm opgemaakte authentieke akte (vgl. art. 430 lid 1). Een voorbeeld daarvan is een notariële akte waaruit blijkt dat iemand een bepaald bedrag aan zijn wederpartij verschuldigd is.

1.2 Executierecht

Het in het vorige nummer reeds aangestipte begrip civielrechtelijk executierecht kan als volgt omschreven worden: *Het civielrechtelijk executierecht is het objectieve recht dat zowel regelt welke dwangmiddelen gebruikt kunnen worden ter verwezenlijking van een civielrechtelijke aanspraak als welke regels bij de toepassing van die dwangmiddelen in acht genomen moeten worden.*

In bovenstaande definitie vormt het element 'dwang' een belangrijk facet van de executie. Men noemt deze executie ook wel *exécution forcée*. Daarnaast kennen we het begrip executie of tenuitvoerlegging nog in een andere zin, te weten het voeren of voortzetten van een procedure ter uitvoering van een vonnis, dat in dezelfde of in een voorafgaande procedure is geweest: de *exécution par suite d'instance*. Een voorbeeld hiervan is de schadestaatprocedure: in de eerste procedure wordt dan beslist of de gedaagde schadelijkelijk is; zo ja, dan kan, indien partijen het over de omvang van de schade niet eens kunnen worden, een vervolgpprocedure ex art. 612 e.v. gevoerd worden. Een ander voorbeeld van *exécution par suite d'instance* is het uitvoeren van een in een interlocutoir vonnis gegeven bewijsopdracht. Tenzij anders vermeld wordt in dit boek met de term 'executie' of 'tenuitvoerlegging' steeds gedoeld op de *exécution forcée*.

Een belangrijk kenmerk van de toepassing van de door het executierecht ter beschikking gestelde dwangmiddelen is dat deze toepassing in beginsel alleen mag geschieden *met overheidshulp*. Dit betekent tweërlei:

- Degene die tenuitvoerlegging van een executoriale titel (bijv. een veroordelend vonnis) wenst, is *niet* gerechtigd *zelf* de (voor de executie) ter beschikking gestelde dwangmiddelen toe te passen: hij zal de hulp in moeten roepen van een gerechtsdeurwaarder; deze is een door de overheid aangestelde openbare ambtenaar (zie nr. 1.16) die bevoegd is tot tenuitvoerlegging van een executoriale titel, indien die hem daartoe is overhandigd (art. 434); eigenrichting is bijna nooit geoorloofd.
- Anderzijds is het niet zo dat degene die een executoriale titel verkregen heeft, na verkrijging van die titel rustig kan gaan afwachten totdat van staatswege tot tenuitvoerlegging wordt overgegaan; hij dient *zelf het initiatief tot* de executie te nemen door een gerechtsdeurwaarder een daartoe strekkende opdracht te geven, welke opdracht dan door de deurwaarder als lasthebber van de opdrachtgevende partij wordt uitgevoerd. Voor de aldus door de gerechtsdeurwaarder verrichte ambtshandelingen heeft deze recht op een beloning door de opdrachtgevende partij conform het Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders (Btag). De kosten, die laatstgenoemde hierdoor maakt, kunnen door hem als executiekosten ten laste van de geëxecuteerde worden gebracht.

Het executierecht kent vele *dwangmiddelen* (ook wel *executiemiddelen* genoemd):

- Zo kan iemand, die veroordeeld is tot *ontruiming* van een onroerende zaak, daartoe overeenkomstig art. 555 e.v. gedwongen worden.
- Een ander dwangmiddel is de *dwangsom* (art. 611a e.v.), een bij vonnis vastgestelde geldsom, die de veroordeelde verbeurt als hij niet aan de hoofdveroordeling (bijv. tot levering van een goed) voldoet.
- Een derde voorbeeld van een dwangmiddel uit het executierecht is een *executoriaal beslag*, gevolgd door executoriale verkoop.

Het burgerlijk recht kent een gesloten stelsel van dwangmiddelen en middelen tot bewaring van recht. Uitgangspunt daarbij is dat schuldeisers een gelijk recht van verhaal hebben op het vermogen van de schuldenaar (vgl. art. 3:277 lid 1 BW). De verlening van een bankgarantie heeft naar haar aard de strekking die gelijkheid te doorbreken, maar noch art. 6:2 noch art. 6:248 BW kunnen derhalve een grondslag bieden voor een verplichting tot het stellen van zekerheid door middel van een bankgarantie (vgl. HR 14 december 2001, HR:2001:AD6098; NJ 2002/45 (*Van den Wildenberg/Van Leeuwen*) en HR 28 januari 2011, HR:2011:BO4930; NJ 2011/57 (*Marexion/Baboprint*)).

1.3 Beslagrecht

Literatuur: D.J. van der Kwaak, *Het rechtskarakter van het beslagrecht* (diss. Groningen), Deventer: Kluwer 1990; Asser *Procesrecht/Steneker* 5 2023, 1 e.v.

Beslagrecht is het objectieve recht betreffende de in ons recht geregelde beslagen, die kunnen worden onderverdeeld in executoriale en conservatoire beslagen.

a. Beslag in het algemeen

Beslaglegging is een handeling, waarbij een openbaar ambtenaar (op het gebied van het civielrechtelijke beslagrecht: een gerechtsdeurwaarder) vermogensbestanddelen aan de vrije beschikkingsmacht van de eigenaar of anderen onttrekt. Het beslag heeft tot gevolg dat na de beslaglegging verrichte *rechtshandelingen* (bijv. vervreemding van een goed) *niet tegen de beslaglegger kunnen worden ingeroepen*. Op zichzelf genomen zijn deze rechtshandelingen wel geldig, maar de beslaglegger hoeft er zich niet aan te storen. Hij kan er zich op beroepen dat deze rechtshandelingen niet gelden; de in beslag genomen goederen blijven onder de greep van de beslaglegger die de executie, ondanks die rechtshandelingen, mag voortzetten. Of zoals de HR uitsprak (HR 5 september 2008, HR:2008:BC9351; NJ 2009/154 (*Forward/Huber*)): een beslag als het onderhavige (conservatoir beslag op onroerende zaken, *awj*) leidt niet tot beschikkingsonbevoegdheid van degene ten laste van wie het beslag is gelegd, en staat dus ook niet in de weg aan overdracht van het beslagen goed aan een derde, maar brengt wél mee dat een vervreemding of bezwaring, tot stand gekomen na het beslag, ingevolge art. 505 lid 2 Rv niet tegen de beslaglegger kan worden ingeroepen.

Een ander belangrijk gevolg van het leggen van beslag is, dat na de beslaglegging verrichte handelingen, waardoor in beslag genomen goederen aan het beslag onttrokken worden, *strafbare feiten* zijn (art. 198 Sr).

Beslag is dus een maatregel met een *blokkerend effect*, het beslagen goed dient bewaard te blijven. Het uiteindelijke doel van het beslag is in vele gevallen dat de beslaglegger, door executoriale verkoop van het beslagen goed, geld in handen krijgt. Het (verhaals)beslag eindigt dan door die executoriale verkoop. Soms strekt het beslag tot afgifte of levering: de koper van een schilderij wil juist dat schilderij ontvangen en zal niet geïnteresseerd zijn in schadevergoeding. In de meeste gevallen blijven de beslagen goederen tot aan zo'n executoriale verkoop onder de hoede van de beslagene, die dan derhalve nog wel de feitelijke macht maar niet meer de vrije beschikkingsmacht over die goederen bezit.

Verder dient de beslaglegging tot concretisering. Er wordt niet beslag gelegd op iemands inboedel, maar op zijn kleurentelevisie merk PQR, type789, op zijn sportfiets met twaalf

versnellingen merk ABC, etc. Anders zou de beslagene de breedbeeldtelevisie kunnen vervangen door een veel eenvoudiger exemplaar en wordt een van een opkoper gekochte roestige fiets aangetroffen.

Een ander woord voor beslag is *arrest*. Het leggen van beslag wordt door de deurwaarder schriftelijk vastgelegd in een beslagexploot of proces-verbaal van beslag, waaruit men kan afleiden op welke vermogensbestanddelen het beslag is gelegd.

b. Executoriaal beslag

Een *executoriaal beslag* is een beslag dat gelegd wordt krachtens een executoriale titel (zoals een rechterlijk vonnis, inhoudende veroordeling tot betaling van een geldsom); een executoriaal beslag is derhalve een middel om iemands recht, dat reeds in een executoriale titel vastligt, te verwezenlijken (bijv. door executoriale verkoop van de beslagen goederen van de schuldenaar, waarna de koopprijs wordt aangewend om de vordering van de schuldeiser te voldoen).

c. Conservatoir beslag

Een schuldeiser die (nog) *niet in het bezit is van een executoriale titel kan conservatoir beslag* leggen. Dit is een bewarende maatregel, die in de regel slechts gelegd mag worden indien daartoe verlof verkregen is van de voorzieningenrechter (art. 700 lid 1). Conservatoire beslagen worden in de eerste plaats gelegd om de *blokkerende werking*, die eigen is aan ieder beslag, zowel aan het conservatoire als aan het executoriale. Deze blokkerende werking dient bij de conservatoire beslagen ertoe te voorkomen dat de beslagen goederen worden weggemaakt of in waarde doen verminderd voordat er een executoriale titel is. Nadat een executoriale titel verkregen is, zal een conservatoir beslag veelal overgaan in een executoriaal beslag.

Executoriale en conservatoire beslagen zijn dwangmiddelen die op korte respectievelijk langere termijn strekken tot verwezenlijking van een civielrechtelijke aanspraak. Men kan daarom het objectieve recht dat deze dwangmiddelen regelt rekenen tot het executierecht. Overigens bestaan er behalve conservatoire beslagen nog een aantal conservatoire maatregelen. In nr. 6.1 zal daarop nader worden ingegaan, waarbij twee van die conservatoire maatregelen (de gerechtelijke bewaring en de onderbewindstelling) summier aan de orde zullen komen.

1.4 Faillissementsrecht

Tot het executie- en beslagrecht hoort ook het *faillissementsrecht*. Men kan het faillissement zien als een beslag op nagenoeg het gehele vermogen van de failliet ten behoeve van al zijn schuldeisers gezamenlijk, dat uiteindelijk ten doel heeft om de opbrengst van de vermogensbestanddelen van de failliet te verdelen over de gezamenlijke schuldeisers. Dit betekent dat er in beginsel geen plaats meer is voor executiemaatregelen van afzonderlijke schuldeisers en dat, uitzonderingen daargelaten, door hen gelegde beslagen op vermogensbestanddelen van de failliet als gevolg van het faillissement vervallen (zie art. 33 Fw; zie m.b.t. schuldsanering art. 301 Fw).

Het faillissement kan enerzijds gezien worden als een conservatoir beslag (het heeft aanvankelijk vooral ten doel om te voorkomen dat de failliet activa aan zijn vermogen onttrekt), maar heeft anderzijds ook kenmerken van een executoriaal beslag (het faillissement strekt ertoe om uiteindelijk de opbrengst van de vermogensbestanddelen van de failliet te verdelen over de schuldeisers wier vorderingen geverifieerd zijn). In dit deel wordt niet nader op

het faillissement ingegaan; verwezen wordt naar deel 6 uit deze serie van E.F. Groot over Insolventierecht. Zie ook V.H.B. Kruit, 'De gevolgen van beslaglegging na faillissement van de schuldenaar c.q. beslagdebiteur', *Tvl* 2017, p. 80-83, H.W. Heyman, 'Faillissement en beslag aan de zijde van de verkoper', *WPNR* 2018/7180, p. 85-92 & V. Tweehuysen, 'Beslag of faillissement aan de zijde van de koper bij vastgoedtransacties', *WPNR* 2018/7180, p. 93-101.

1.5 Het recht van parate executie

Van het *recht tot parate executie* spreekt men wanneer *de wet de bevoegdheid geeft tot het toepassen van bepaalde dwangmiddelen zonder dat daarvoor een executoriale titel is vereist*. De schuldeiser hoeft in deze gevallen dus niet eerst naar de rechter te stappen om een voor executie vatbare uitspraak te bemachtigen.

Een voorbeeld uit het burendrecht vindt men in art. 5:44 BW: men mag op zijn erf doorschietende wortels en overhangende takken zelf weghakken. Men spreekt hier wel van 'toegestane eigenrichting'. Voorschriften waaraan het uitoefenen van deze bevoegdheid is gebonden worden nauwelijks gegeven (alvorens takken af te hakken dient men eerst de eigenaar aan te manen zodat hij de kans krijgt zelf het grensoverschrijdende takwerk weg te halen).

De twee meest genoemde voorbeelden van parate executie zijn het aan de pandhouder (art. 3:248 lid 1 BW) en hypotheekhouder (art. 3:268 lid 1 BW) toegekende recht om de verkoop van het bezwaarde goed te bewerkstelligen, teneinde uit de opbrengst van die verkoop betaling van hun vordering te verkrijgen.

Men kan zeggen dat de verschijningsvormen van het recht van parate executie liggen op een overgangsbied dat enerzijds begrensd wordt door onrechtmatige vormen van eigenrichting en anderzijds door krachtens het executierecht strikt gereguleerde executiemaatregelen.

Voor de wijze, waarop de parate executie dient te geschieden, gelden de executievoorschriften van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering slechts indien en voor zover de wet zulks bepaalt. Er worden veelal bijzondere voorschriften gegeven bij de wetsbepaling die het recht van parate executie toekent. Men zie voor de verkoop ten behoeve van de pandhouder art. 3:249 e.v. BW en voor de verkoop ten behoeve van de hypotheekhouder art. 3:268 e.v. BW. Volgens art. 3:268 lid 4 dient de parate executie van de hypotheekhouder te geschieden 'met inachtneming van de daarvoor in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering voorgeschreven formaliteiten'. Gedoeld wordt hier op art. 544-548 Rv, welke artikelen een speciale afdeling vormen met als opschrift: 'Van executie door een hypotheekhouder'. Door deze regeling is het onderscheid tussen parate executie door de hypotheekhouder en gewone executie kleiner geworden.

1.6 Wettelijke regeling

De wettelijke regeling van het executierecht is grotendeels te vinden in het vier boeken tellende Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, waarvan het tweede boek (met als opschrift: 'Van de gerechtelijke tenuitvoerlegging van vonnissen, beschikkingen en authentieke akten') nagenoeg geheel aan het executierecht is gewijd.

Allereerst wordt in titel 1 van dit tweede boek een aantal *algemene regels* van executierecht gegeven. De titels 2 t/m 4 zijn voornamelijk gewijd aan *executoriale beslagen*. In titel 5 worden de dwangmiddelen *lijfswang* (ook wel *gijzeling* geheten; betreft het doen vasthouden van

een schuldenaar in een huis van bewaring, totdat hij aan zijn verplichtingen heeft voldaan) en *dwangsom* (zie de omschrijving in nr. 1.2) geregeld.

De *conservatoire beslagen* zijn voor een belangrijk deel geregeld in titel 4 van Boek III Rv, welke titel het opschrift draagt 'Van middelen tot bewaring van zijn recht'. Ook in dat boek, maar in titel 15, vinden we het zogenoemde bewijsbeslag.

Ook buiten het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering treft men hier en daar wel een bepaling van executierecht aan, bijvoorbeeld art. 14 Invorderingswet 1990 (verwijst met betrekking tot de executie van een dwangbevel naar de voorschriften van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering).

Het *faillissementsrecht* vindt zijn regeling in de Faillissementswet.

1.7 Executoriale titels

Hierboven zagen wij dat, wil men van de door het executierecht gegeven dwangmiddelen gebruik kunnen maken, men de beschikking moet hebben over een zogenaamde executoriale titel, ook wel 'voor tenuitvoerlegging vatbare titel' genoemd. Het opschrift van Boek II van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering geeft reeds drie voorbeelden van een executoriale titel: een vonnis, een beschikking en een authentieke akte.

Wat is nu een *executoriale titel*? Het woordje *titel*, dat in het Nederlandse recht verschillende betekenissen heeft, betekent in dit verband: *schriftelijk bewijsstuk van enig recht*.

De wetgever heeft gezocht naar waarborgen voor een rechtmatige toepassing van de door ons executierecht ter beschikking gestelde dwangmiddelen. Een van die waarborgen is hierin gelegen dat die dwangmiddelen slechts op grond van door de wet aangegeven titels, executoriale titels geheten, kunnen worden toegepast. De wetgever heeft slechts die titels als executoriale titels aangemerkt, die naar zijn oordeel voldoende zekerheid geven dat het in de titel omschreven recht ook inderdaad bestaat. Een rechterlijk vonnis is hiervan een voorbeeld: in het voorafgaande proces is voldoende waarborg gelegen voor het bestaan van het in het daaropvolgende vonnis omschreven recht. Door nu, behalve vonnissen, ook andere geschriften, zoals authentieke akten, als executoriale titels aan te merken, geeft de wetgever te kennen dat ook die geschriften voldoende zekerheid van een daarin omschreven recht kunnen bevatten en dat die titels aan de rechthebbende het recht verschaffen om tot executie over te gaan.

Een belangrijke bepaling is art. 430 lid 1, dat als volgt luidt:

De grossen van in Nederland gewezen vonnissen, van beschikkingen van de Nederlandse rechter en van in Nederland verleden authentieke akten alsmede van andere bij de wet als executoriale titel aangewezen stukken kunnen in geheel Nederland worden ten uitvoer gelegd.

Ook bij de tenuitvoerlegging van executoriale titels, die niet bestaan uit een vonnis, dient de executant uiteraard de regels van het executierecht in acht te nemen.

Opgemerkt zij hier nog dat de eis, dat van een executoriale titel slechts sprake kan zijn indien de wetgever die titel als executoriale titel aangemerkt heeft, niet betekent dat de wetgever daarbij ook steeds de woorden 'executoriale titel' gebruikt. Soms geschiedt dit in andere bewoordingen, zoals in art. 1062 lid 1, dat bepaalt: De tenuitvoerlegging ... van een arbitraal eindvonnis ... kan eerst plaatsvinden nadat de voorzieningenrechter van de rechtbank ... daartoe ... verlof heeft verleend. Een ander voorbeeld vormt art. 6:4:5 Sv.

Men kan de hierboven gestelde vraag: Wat is een executoriale titel, beantwoorden door de volgende omschrijving te geven: *een executoriale titel is een schriftelijk bewijsstuk van enig recht, dat krachtens de wet ten uitvoer kan worden gelegd door middel van in ons executierecht bekende dwangmiddelen.*

Dat de nodige zorgvuldigheid in acht moet worden genomen leert een uitspraak van Hof 's-Hertogenbosch 5 november 2013, GHSHE:2013:5215. In dat geval was executoriaal beslag gelegd ter afwikkeling van de huwelijksgoederengemeenschap. Omdat de beschikkingen waarin de verdeling is vastgelegd geen voor tenuitvoerlegging vatbare beslissingen bevatten, was het beslag onrechtmatig. Een ander voorbeeld geeft Rb. Gelderland (vzr.) 21 januari 2014, RBGEL:2014:1321. Het betrof boetes opgenomen in een notariële akte. De voorzieningenrechter bepaalde dat de grosse van die notariële akte niet als een executoriale titel kon worden beschouwd nu die akte niet de weg aangeeft langs welke, op de voor de schuldenaar bindende, wijze de grootte van het verschuldigde bedrag kan worden vastgesteld. Die zorgvuldigheid moet allereerst worden betracht door de gerechtsdeurwaarder die tot executie overgaat; vgl. de tuchtuitspraak van Hof Amsterdam 15 november 2016, GHAMS:2016:4604.

Zie nader hieronder nr. 1.9-1.14 en A.W. Jongbloed, 'Privaatrechtelijke executoriale titels', in: S.J.W. van der Putten & M.R. van Zanten (red.), *Compendium Beslag- en executierecht*, Den Haag: Sdu 2018, p. 303-324.

1.8 Niet iedere executoriale titel is direct voor executie vatbaar

a. Nog niet opeisbare of toekomstige vorderingen

Sommige executoriale titels strekken tot betaling van nog niet opeisbare of toekomstige vorderingen, bijvoorbeeld in geval van een veroordeling tot betaling van toekomstige huur- en loontermijnen of de veroordeling tot betaling van een dwangsom, voor het geval de veroordeelde niet aan de hoofdveroordeling voldoet (art. 611a lid 1). In dit verband valt te wijzen op art. 3:296 lid 2 BW, dat bepaalt: 'Hij die onder een voorwaarde of een tijdsbepaling tot iets is gehouden, kan onder die voorwaarde of tijdsbepaling worden veroordeeld.'

Een executoriale titel die een dergelijke veroordeling bevat is uiteraard pas voor tenuitvoerlegging vatbaar na vervulling van de voorwaarde of ommekomst van de bepaalde termijn.

Maar ook in die gevallen, waarin de voorwaarde of tijdsbepaling niet uitdrukkelijk in het dictum van een vonnis of beschikking staat vermeld is die executoriale titel eerst voor tenuitvoerlegging vatbaar nadat de voorwaarde is vervuld, respectievelijk de tijd is verstreken, omdat de schuldeiser niet eerder recht heeft op de prestatie.

b. Wachttermijn en schorsende rechtsmiddelen

Art. 432 kent een wachttermijn van acht dagen alvorens tot executie tegen een derde kan worden overgegaan (zie hierover nr. 1.22).

Ook mag niet tot executie worden overgegaan als een gewoon rechtsmiddel (het instellen van een gewoon rechtsmiddel schorst de executie; zie nr. 1.8 uit deel 4 van deze reeks) tegen de desbetreffende rechterlijke uitspraak is ingesteld. Indien ten tijde van het instellen van een gewoon rechtsmiddel al een begin is gemaakt met de executie dient die executie onderbroken te worden. Dit is echter anders indien de uitspraak uitvoerbaar bij voorraad is verklaard (zie art. 233 en nr. 2.10.6 van deel 2 van deze reeks). In dat geval schorst het instellen van een gewoon rechtsmiddel de executie niet en geldt de bovenbedoelde wachttermijn evenmin.

c. Voorafgaande betekening

Tot executie mag pas worden overgegaan nadat de executoriale titel, die ten uitvoer zal worden gelegd, is betekend (zie over 'betekenen' nr. 1.16) aan degene die aan de executoriale titel moet voldoen (art. 430 lid 3; zie hierover nr. 1.20).

DE MEEST VOORKOMENDE EXECUTORIALE TITELS

De in de praktijk meest voorkomende executoriale titels worden omschreven in nr. 1.9 t/m 1.14.

Het Nederlandse recht kent vele executoriale titels. Opsommingen hiervan vindt men in Hugenholtz/Heemskerk (nr. 202), Snijders, Klaassen & Meijer, *Nederlands burgerlijk procesrecht* 2022 (nr. 411 e.v.) en Rueb, Gras, Hendrikse & Jongbloed, *Compendium burgerlijk procesrecht* 2024 (nr. 17.2). Geen der schrijvers maakt echter aanspraak op volledigheid van de gegeven opsomming. Zie ook A.W. Jongbloed, 'Privaatrechtelijke executoriale titels', in: S.J.W. van der Putten & M.R. van Zanten (red.), *Compendium Beslag- en executierecht*, Den Haag: Sdu 2018, p. 303-324.

1.9 Condemnatoire vonnissen en beschikkingen van de Nederlandse rechter

In het voorafgaande werd gemakshalve gesteld dat *vonnissen en beschikkingen* executoriale titels opleveren. Dit is niet geheel juist. Volgens art. 430 lid 1 kunnen slechts als executoriale titel gelden *grossen* van *in Nederland gewezen vonnissen en beschikkingen*. Bovendien eist lid 2 van genoemd artikel nog dat de *grossen* aan het hoofd (aan het hoofd = bovenaan op het eerste blad) moeten voeren de woorden '*In naam van de Koning*'.

Een *grosse* is een authentiek afschrift van het vonnis of de beschikking, dat door de griffier van de rechter of het rechterlijk college, dat de uitspraak gedaan heeft, als *grosse* is gewaarmerkt.

De griffier verstrekt aan een partij die tot tenuitvoerlegging van een rechterlijke beslissing kan overgaan, in beginsel slechts één *grosse* (de wet spreekt over een afschrift, opgemaakt in executoriale vorm); desverlangd wordt een tweede of verdere *grosse* verstrekt (art. 231 lid 1 en 2 en 290 lid 3 en 4).

De meeste condemnatoire uitspraken betreffen veroordelingen tot betaling van een geldsom. Niet steeds kan uit het vonnis of de beschikking het bedrag gelezen worden dat (nog) verschuldigd is. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat na het wijzen van een vonnis reeds een gedeelte van het bedrag, tot betaling waarvan iemand veroordeeld was, door hem betaald is. Ook is het mogelijk dat een vonnis of een beschikking een veroordeling tot periodieke betalingen bevat, zoals bij alimentatie het geval is. Het verschuldigde bedrag is dan afhankelijk van het aantal niet betaalde termijnen. Ook vonnissen waarbij een dwangsom is opgelegd (bijv. een dwangsom van € 500, voor iedere keer dat de veroordeelde een bepaald verbod overtreedt) leveren een executoriale titel op, waarmee de verbeurde dwangsommen op de veroordeelde kunnen worden verhaald. Het ter zake door de veroordeelde verschuldigde bedrag blijkt dan geheel niet uit de titel (maar hangt ervan af of en hoe vaak hij het verbod heeft overtreden).

1.10 Beslissingen van buitenlandse rechters

Literatuur: Asser *Procesrecht/Steneker* 5 2023, 569 e.v.; J.P. Verheul, *Erkenning en tenuitvoerlegging van vreemde vonnissen*, T.M.C. Asser Instituut/Maklu uitgevers 1989; R.Ch. Verschuur, *Vrij verkeer van*

vonnissen (diss. Utrecht), Deventer: Kluwer 1995; M.H. ten Wolde e.a., *Tenuitvoerlegging van buitenlandse civielrechtelijke vonnissen in Nederland buiten verdrag en verordening* (art. 431 Rv), Den Haag: WODC 2017.

Volgens art. 431 lid 1 j° 985-992 kunnen slechts beslissingen van buitenlandse rechters in Nederland ten uitvoer worden gelegd indien daartoe een verdrag of een wet de mogelijkheid opent. Volgens art. 985 is tenuitvoerlegging in Nederland slechts mogelijk nadat daartoe rechterlijk verlof (ook wel exequatur genoemd) van de rechtbank is verkregen.

Van de mogelijkheid om krachtens een wet aan beslissingen van buitenlandse rechters executoriale kracht toe te kennen is nauwelijks gebruikgemaakt. Wel is dit geschied in verschillende *verdragen* of in een krachtens een verdrag in Nederland geldende *verordening*.

Voor het geval noch krachtens een wet, noch krachtens een verdrag executie in Nederland van een buitenlands vonnis mogelijk is, geldt nog steeds art. 431 lid 2 dat bepaalt dat in deze gevallen de gedingen 'opnieuw bij de Nederlandse rechter worden behandeld en afgedaan'. Een zaak wordt dan voor de tweede keer berecht (zie voor een geval uit de praktijk HR 17 december 1993, HR:1993:ZC1183; NJ 1994/348 (*Esmil/Enka e.a.*)); het hieruit voortvloeiende vonnis van de Nederlandse rechter vormt dan de executoriale titel waarmee in Nederland geëxecuteerd kan worden. In HR 16 juli 2021, HR:2021:1170; NJ 2021/351 (*ABA/Enel*) worden de vereisten voor erkenning van een vreemd vonnis op de voet van art. 431 lid 2 nog eens herhaald en blijkt dat een niet-ontvankelijkverklaring door het EHRM niet in de weg staat aan het oordeel van de Nederlandse rechter dat een buitenlandse beslissing naar haar totstandkoming of haar inhoud in strijd is met art. 6 EVRM.

Voor de praktijk van groot belang is de EG Bevoegdheids- en Executieverordening (geldt tussen de lidstaten van de Europese Unie). Zie over deze verordening ook nr. 3.2 en 3.3 van deel 1 van deze serie.

Art. 39 van deze verordening bepaalt dat rechterlijke beslissingen die in een lidstaat zijn gegeven en daar uitvoerbaar zijn, ook in een andere lidstaat ten uitvoer kunnen worden gelegd, zonder dat een verklaring van uitvoerbaarheid is vereist. In de daaropvolgende artikelen worden regels gegeven die de tenuitvoerlegging mogelijk maken. Vanaf 10 januari 2015 geldt de zogeheten herschikte EEX-verordening, die in de praktijk vaak wordt aangeduid als Brussel I-bis. Officieel gaat het om Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken.

De EG Bevoegdheids- en Executieverordening geldt tussen de 27 EU-landen. Een verdrag met vergelijkbare inhoud is gesloten met landen die lid zijn van de Europese Vrijhandelsassociatie. Het wordt aangeduid als EVEX, Parallelverdrag of Verdrag van Lugano. Aldus is een Noorse, IJslandse of Zwitserse uitspraak in bijna geheel Europa ten uitvoer te leggen en is bijvoorbeeld ook een Nederlandse rechterlijke uitspraak in Zwitserland ten uitvoer te leggen. Sinds 1 juli 2025 is het Verdrag van 2 juli 2019 betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen in burgerlijke en handelszaken, *PbEU* L 2022, 187, p. 4-15, officieel van kracht geworden tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk.

Zie over dit laatste verdrag Q. Schier, 'Het Haags Vonnissenverdrag 2019: (r)evolutie van internationale erkenning en tenuitvoerlegging?', *Bb* 2023/17, p. 61-63, en M.F.J.N. van Osch, 'De Game Changer; Het Haagse Verdrag inzake erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen in civiele en handelszaken (HCCH Hague Judgments Convention 2019)', *NJB* 2020/235, afl. 4, p. 272-274.

1.11 Proces-verbaal schikkingscomparitie

Het in *executoriale vorm* uitgegeven proces-verbaal van een zogenaamde schikkingscomparitie (art. 89) vormt eveneens een voor tenuitvoerlegging vatbare titel met betrekking tot daarin neergelegde verplichtingen van één of meer partijen.

Voorbeeld: In een aanhangige procedure omtrent de betalingsverplichting van de gedaagde ter zake van door de eiser verrichte werkzaamheden, kan de rechter een schikkingscomparitie gelasten. Indien het de rechter op de daartoe te houden zitting lukt om partijen tot elkaar te brengen, dat wil zeggen dat ze het eens worden over het bedrag dat de gedaagde nog aan de eiser moet betalen, kan de rechter, als partijen dit wensen, hiervan een proces-verbaal laten opmaken, waarin staat wat de betalingsverplichting van de gedaagde is. Dit proces-verbaal moet dan door beide partijen worden getekend. Het aan de eiser afgegeven afschrift in executoriale vorm vormt een executoriale titel. Daarbij moet worden bedacht dat uit HR 27 november 2015, HR:2015:3423; NJ 2016/3 (*Willner/Den Engelse*) volgt dat de verjaringsregeling van 20 jaar ex art. 3:324 BW in een dergelijk geval niet van toepassing is nu de vastlegging van een schikking in een proces-verbaal niet kan worden aangemerkt als een rechterlijke uitspraak in de zin van die bepaling. Verder geldt blijkens HR 28 november 2025, HR:2025:1807; RvdW 2026/5 (*Lucrum/X*) dat geen executoriale kracht toekomt aan een ter terechtzitting bereikte en in een proces-verbaal vastgelegde schikking, waarin een geheimhoudingsbeding met boetebeding is opgenomen, omdat de vordering in het proces-verbaal niet voldoende is bepaald.

1.12 Arbitrale vonnissen

Een in Nederland gewezen *arbitraal vonnis* kan hier te lande volgens art. 1062 worden ten uitvoer gelegd nadat de voorzieningenrechter van de rechtbank daartoe verlof (*exequatur*) heeft verleend. Dat geldt ook voor de tenuitvoerlegging in Nederland van een in een vreemde staat gewezen arbitraal vonnis; men zie de regeling van art. 1075 en 1076, welke artikelen verwijzen naar de reeds in nr. 1.10 ter sprake gekomen regeling (art. 985 e.v.) voor beslissingen van buitenlandse rechters. Van groot belang is het Verdrag over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken (gesloten in New York op 10 juni 1958, *Trb.* 1958, 145 en *Trb.* 1959, 58) dat voor een groot aantal aangesloten staten de erkenning en tenuitvoerlegging van arbitrale uitspraken, gewezen op het grondgebied van een andere staat, regelt.

1.13 Authentieke akten

Volgens art. 430 kan een in Nederland verleden grosse van een authentieke akte eveneens als een executoriale titel gelden. Volgens art. 156 lid 2 zijn *authentieke akten* akten die in de vereiste vorm en bevoegdelijk zijn opgemaakt door ambtenaren aan wie bij of krachtens de wet is opgedragen op die wijze te doen blijken van door hen gedane waarnemingen of verrichtingen. Een *grosse* van een (authentieke) akte is een als grosse gewaarmerkt authentiek afschrift van die akte. Een belangrijk voorbeeld van een authentieke akte is een door een notaris